

# SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA —

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hatenkint kétszer: osztoritökön és vasárnap.  
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egylett tagok egész évre 8 K, t. nitók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.  
 Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
**BETECH PAL**  
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klóring 10.489. szám

## Mit várhatunk a jövőtől.

Irta: **Burgyán Aladár** orsz. képviselő.  
 Budapest, 1909. szeptember 25.

Kedden, e hó 28-án rávirrad az olyan régóta huzódó magyar válságra is az az első rangú kritikus nap, amely az ő, előrelátható eseményeivel, egy újabb lökést fog adni ennek a vajdó válságnak, hogy siettesse a jobbra vagy balra dülő kibontakozást.

Hogy ez a lökés milyen természetű lesz és mily irányban fogja hatását éreztetni, az még ma is kiszámíthatatlan. Az elbizakodott, kapzsi és gögös Ausztria politikai gyűlölete, amely Magyarországtól mindent követelni, de annak semmi jogos kívánságát nem teljesíteni — jelszavával ott áll a magyar válság megoldásának útjában, mint egy meredező sziklával, az első percben ledönthetetlennek látszik. Csakhogy az egyenes és szilárd uton haladó nemzetet nem lehet ezzel a torlással útjában sem megállítani, sem arról visszafordítani, mert ez gazdasági erőinek, egész életének megsemmisülését, halálát jelentené!

Tehát ennek a rosszindulatú osztrák akadálynak minden alkalmas eszközzel ellent kell állani. Ott, ahol egy egész nemzetet természetesen, jogos és igazságos fejlődésének haladó útján fel akarnak tartóztatni: nemcsak a védelem, de a támadás eszközei is jogosultak. Ugy lehet, hogy már a közel jövő azt a kettős feladatot fogja háritani a nemzetre, hogy míg egyfelől a védekezés, addig másfelől a támadás fegyvereit is kell forgatnia.

Minden kornak meg voltak és megvannak a hozzáméltó fegyverei. A mai modern kornak is modernek a fegyverei. Ki gondol ma már olyan védekezésre és olyan támadásra, amelynek kiegyenesített kaszák a fegyverei? Az egységes akaratban összetömörült nemzet elég hatékony fegyvert bír egyedül csak elszánt, férfias, kitartó akaratában is, amely nemzeti akaratnak ilyen, vagy olyan irányban való megnyilvánulása feltétlen diadallal kell, hogy járjon a védekezés és a támadás szempontjából egyaránt!

Ha azok veszik kezükbe ennek a nemzeti akaratnak és elhatározásnak irányítását, akik nemcsak hirdetik, de akarják is — mert ez rájuk és nemzetükre nézve életkérdés — Magyarország gazdasági önálló-

ságát: akkor hiába görditi Ausztria fondorlatainak kőszikláját ennek a gazdasági önállóságnak útjába!

Az, amit a jövőtől várhatunk és amit elkerülni bölcs és tapasztalt vezéreinknek a legjobb akarat mellett is aligha lesz lehetséges, — ez a nagy harc és háború — gazdasági önállóságunkért Ausztriával.

Talán már rövidesen el fog dőlni, hogy ez a nemzedék elég izmos, elég érett-e ennek a nagy háborúnak megvívására és hogy Magyarország gazdasági önállóságának, magasztos és a nemzet életfeltételét felőlelő gondolat át tudja-e ezt a nemzedéket hevíteni és nagy tettekre ösztönözni, vagy pedig léha és hitvány a nagy nemzeti eszmék megértéséhez és a rá háruló feladatok megoldásához?

Most fog eldőlni, hogy ezt a nemzedéket is a magyarok hagyományos átka — a szalmatűz tudja-e csak felhevíteni, mely nagy lánggal indul, hogy annál hamarabb elhamvadjon, úgy ahogy ezt a tulipán-mozgalomnál láttuk — ami végeredményében nem volt semmi egyéb, mint előkelő, nagy gyermekek játéka.

Szalmatűzzel nem lehet azokat a feladatokat megoldani, amelyek talán már a közel jövőben a nemzetre várnak: vasakarat és egy csupa férfiakból álló nemzet tud csak ura lenni ezeknek a feladatoknak!

Ott van a civilizáció, a kultúra terén annyira mögöttünk álló *Törökország példája*, mely napnál fényesebben megvilágította azt az utat, amelyen az elbizakodott és gögös Ausztriát meg lehet alázni!

Ha ebben a nemzedékben, amely a magyar érdeket van hivatva megvédeni, csak felényi erkölcsi erő, csak felényi férfias elszántság és akarat lenne, mint a törökországi teherhordókban és azok vezető embereiben: nem kellene a magyar miniszterelnöknek Bécsben annyit előnótáznia és onnan annyiszor üres tarisznyával visszatérni: lenne itt önálló bank is, meg önálló vámterület is!

Tessék csak egyszer komolyan megpróbálni!...

— **A függetlenségi párt értekezlete**  
 Az országgyűlési függetlenségi párt hétfőn d. u. 5 órakor Kossuth Ferenc elnöklésével értekezletet tart, melyen a politikai helyzetet fogja megbeszélést tárgyává tenni. Kossuth Ferenc orsz. pártelnök a tagokat külön levélben hívta meg.

## Tiszti főügyész választás előtt.

Indítvány a mellékfoglalkozás eltiltásáról.

Udvarhelyvármegye tiszti főügyészi állása Dr Valentsik Ferenc nyugdíjazásával megüresedve lévén, a közel jövőben lesz betöltve.

Nagyon időszerű tehát azon kérdésnek megvitatása és eldöntése: megengedhető-e vármegyénkben ezután is a tiszti főügyészeknek a magán ügyvédi gyakorlat?

Ugyan, a törvény értelmében, minden időben joga van a törvényhatósági bizottságnak, a magán ügyvédi praxist a tiszti főügyészenek megtiltani vagy megengedni, de helyesebb volna, hogy ha a th. bizottság többsége a magán ügyvédi gyakorlatot meg nem engedné, ezt a választás előtt kimondania.

Értesültünk és helyeseljük, hogy Gyertyánffy Gábor, Jánosi Gyula, Flórián Bogdán, Sterba Ödön és Dr Vass Lajos tvh. bizottsági tagok az idei október 5-iki th. bizottsági közgyűléshez a következő indítványt nyújtották be:

„Mivel a vármegyei tiszti főügyészi állás ötévenként 600 koronával emelkedő évi 4800 korona kezdőfizetés és 960 K évi lakbér élvezetével van javadalmazva és mivel állásából kifolyólag árvai és más ügyek és perek is jelentékeny jövedelmet biztosítanak — vagyis sokkal jobban van dotálva az alispáni és árvaszaki-elnöki állásoknál — nem forog fenn többé annak szüksége (mint ezelőtt, mikor 2556 korona volt a fizetése és 600 korona a lakbéré), hogy ügyvédi magánygyakorlatot is folytasson; és mert magánfelei ügyeinek képviseletében főügyészi kötelességeivel ellentétbe kerülhet — indítványozzuk alólírtak: mondja ki Udvarhelyvármegye törvényhatósága az 1886. XXI-ik t.-c. 70. §-a alapján, hogy tiszti főügyészenek ezentul a magán ügyvédi gyakorlatot nem engedi meg.“

A vármegyei tiszti főügyész öre a törvénynek, választói bizalmán kívül teljesen független, tehát magasztos szép hivatása etikailag is kívánja, hogy bármi érdek látszata is fenforoghasson vele szemben, 10.000 koronányi jövedelme, mely 5 évenként emelkedik is, tisztességes megélhetését eléggé biztosítja és így nem szükséges magán ügyvédi gyakorlatot is folytatnia.

## POLITIKA.

— Fővárosi tudósítónktól —

*Az utolsó felvonás.*

Elérkeztünk az utolsó felvonáshoz. A kormány ideiglenes megbízatása szeptember 28-ával véget ér és az oly régóta huzódó válságban végre döntés következik be. A kabinet a legutóbbi minisztertanács alkalmával újból hangoztatta, hogy jelen helyzetében semmiesetre sem vállalkozhatik a kormányzás továbbvitelére és sürgetni fogja a válságnak egyik vagy másik irányban való végleges eldöntését.

*Bizonytalanság.*

Ennek a döntésnek a természetéről semmi bizonyosat sem lehet most még tudni. Teljes a bizonytalanság az egész vonalon és a jövő, mint egy nagy és aggasztó kérdőjel mered elénk. Erre a kérdőjelre felülről fogják megadni a választ, de semmi profécia ihlet sem mondhatja meg, hogyan fog ez hangzani.

*Kitartó harc.*

A válságból való kibontakozásra nézve több terv is állott rendelkezésre. Ezek a tervek azonban úgy látszik, nem sok sikerrel kecsegtettek és az osztrákok merev ellenzésén valamennyi hajótörést szenvedett. Ausztria semmiben sem akar engedni, a mi részünkről pedig egyetlen államférfi sem vállalhatja a kibontakozás munkáját a közös kormány óriási követelése mellett lényeges engedmények nélkül. Ilyen körülmények között — ha csak odaát nem gondolják meg magukat az utolsó szó kimondása előtt — a jövő nem hozhat mást számunkra, mint a kitartó, rendíthetetlen harcot.

*Az önálló bankért.*

A válság tengelyét most is az önálló bank kérdése adja. A függetlenségi párt semmiképp sem ejtheti el ezt a kardinalis program-pontját erkölcsi hitelének, politikai presztízisének veszélyeztetése nélkül. Ausztriában pedig semmi hajlandóság sincs arra, hogy Magyarország önálló gazdasági életének kiépítése elől elgördítsék a mesterségesen feltorlaszolt akadályokat.

*Osztrák ravaszság.*

A függetlenségi párt nem akarja a minden áron való harcot. Hozott már eddig is számos áldozatot a surlódások elkerülése érdekében, nehogy nehézségeket támasszon a nemzeti kormánynak. Józán belátással, mely politikai bölcsességgel igyekezett a változott viszonyokba beilleszkedni. Számolt a lehetőségekkel, számolt különösen azzal, hogy egy ellenzéki párt szerepe mindenkor más, mint egy kormányzó párté és program-pontjai megvalósításában bizonyos sorozati egymásután állított fel a lehetőségekhez és a viszonyokhoz mérten. Senki sem kívánhatja azonban, hogy a párt — hatalmi pozíciójának megtartása érdekében — most már teljesen sza-

kitson multjával, megtagadja elveit és minden fentartás nélkül behódoljon Auszriának. A függetlenségi párt halála volna, ha szolgai készséggel hajtáná fejét Ausztria jármába, hogy — mint régi szabadelvű párt — görnyedő alázattal siessen mindent beliferálni. A nemzet nem erre adott neki mandátumot és az első választáskor elsőpörre a pártot épügy, mint a hogy elsőpörte a szabadelvűeket.

*Be akartak csapni.*

Lehet, hogy Bécsben a koalíciós kormányzás aerája alatt titokban abban reménykedtek, hogy a függetlenségi pártot le fogják járni. Mi értjük azt, ha az osztrákok előtt nem volna soha kedves ez a párt, amely talpnyaló meghunyászkodás helyett mindenkor a nemzet jogainak érvényesítésére, önállóságának megalapozására tört. Kényszerűségből akceptálták a párt részvételét a kormányzásban, de soha sem ejtették el a reményt, hogy sikerül a számban, erőben annyira meggyarapodott pártot valamikor ismét viszszaosztítani előbbi kisebbségi pozíciójába. Vagy számítottak arra, hogy a pártot elszédíti a hatalom birtoka és elvei hűtlen cserbenhagyásával vállalja a mindenne kapható szolga szerepét.

*Resszul számítottak.*

Egyik számítás sem ütött be. A pártot nem tudták lejárni, nem tudták elvtagadóvá tenni. És most, amikor szilárdan megáll követelési mellett, megmozgatnak minden követ, hogy megbontsák, szétugrasszák, letörjék. De ez a törekvés is meddő lesz. A nemzet óriási többsége odasorakozott már a függetlenségi táborba, hiveinek száma napról-napra nő az országban és nincs az a fegyver, amellyel megzúzhatnák harcossait. A párt egységesen, elszántan megy tovább utján és nincs az akadály, mely feltartóztatná, kishitű meghátrálásra bírná.

*Harcra kell készülni.*

Lehetne most bőven elmélkedni a felett, miért kellett mind ennek így történnie, miért kellett a kormány annyi remények közt tengerre bocsátott hajójának csufos zátonyra jutnia. De késő dolog most már rekriminalni. A harcra kell most készülni, amely — úgy lehet — a küszöbön áll már, az erőket kell most szervezni és sorakoztatni eljövendő küzdelmekre. És mi reménykedünk azon, hogy ebben a küzdelemben meg lesz majd az az összhang, amely eddig sajnos, bizonyos irányban hiányzott és megbénította a pártok működését és hisszük, hogy a küzdelem — ha bekövetkezik — újból összeforrasztja a pártokat, a melyek az utóbbi időben sajnálatos módon eltávolodtak egymástól.

*Magyarok egysége.*

Ha meg lesz ez az egység, ez az összetartás, akkor bizalommal nézünk a küzdelem kimenetele elé. A nemzet egységes, határozott akarata szét fogja rombolni azokat a gátakat, amelyeket érvényesülésének útjába hordanak és ki fogja vinni a diadalt. De ha megint erőre kap a régi magyar átok, a visszavonás, az erők megosztása, akkor minden küzdelem hű és meddő marad. Ebben az egy dologban igazán példát vehetünk az osztrákoktól. Ők félretereznek minden benső vitát, ellenségeskedést és mint egyetlen hatalmas, tömör hadsereg támadnak ellenünk. Az ő példájukon okulva, az ő egységes tömörülésüket követve, a biztos győzelem reménye fogja diadalra vezetni a magyar nemzetet.

## A tanítók tizenkét parancsolata.

### Elnöki megnyitó.

A székelykeresztúri állami tanítóképző igazgató-tanácsának 1909. évi szeptember hó 10-én tartott ülésén előadta **Rhédei János** hivatalvezető kir. s. tanfelügyelő.

#### 2. A tanító szeresse hazáját.

Az ember, mint a csemete, gyökeret ver a földben, melyen született. Az élők, kikkel örömeit megosztja, a holtak, kiket eltemetett: lekötik szívet a földterülethez, melyet hazájának nevez.

A tavasz csalóánya, a barátságos fecske, a komoly gólya évente megérkezik élete párjával szokott helyére és birtokba veszi az ősi fészket, hogy azt pelyhes ivadékkal népesítse.

A honszeretet a szív hitvallása.

Ez köti a hollandit mocsaraihoz, a lapot jegéhez, az arabot homokpusztáihoz, a svájcit havasaihoz.

Az 1812. évi francia hadjárat alkalmával egy csapat francia katona berontott egy orosz portájára s miután ott mindent összetörték, zúztak, kiraboltak, felgyújtottak, az orosz kezére egy N betűt irtak. A hazáját imádvá szerető paraszt csodáló bámulattal nézte ezt s mikor megtudta, hogy az az N betű kezén azt jelenti, hogy Napoleon alattvalója, felragadta a fejszét s levágva vele a megszentelt kezet, odadobta azt a francia katonák közé.

A hazaszeretnek ilyen mértéke éljen a magyar néptanítóban s ilyen nemzedékeket neveljen.

A hazaszeretetet igen sokan kötik a pártálláshoz.

A tanító ne hirdesse soha, melyik párthoz tartozik. Mint intelligens és jó magyar ember, komolyan mérlelje a pártok elveit és törekvéseit. Legyen kiforrott politikai hitvallása és ezt, mikor a honpolgári kötelesség parancsolja, férfias nyíltsággal gyakorolja.

Politikai elvei és meggyőződésétől ne engedje magát sem ígéretekkel, sem fenyegetéssel eltántorítani, de ne korteskedjék. Ez személyét lealacsonyítaná és csakhamar gyűlöltté tenné, mert mindenkivel egy véleményen nem lehet s neki az általa szolgált ügy érdekében mindenkivel jó egyetértésben, békességben kell élnie. Soha ne feladja, nincs hálátlanabb szerep e világon a kortes szerepénél.

#### 3. A tanító hivatását ideálisan foglalja el.

A tanító ne tekintse hivatalát mesterségnek. Ha csupán mesterség volna, úgy nem volna nehéz feladata a tanítónak, mivel egyetlen ügyes, rátermett mestertől is eltanulhatná, de mert a nevelve-oktatásnak az egész életet át és pedig nemzedékről-nemzedékre, mindig új és új változatai fordulnak elő, melyekre szabályt, törvényt alkotni nem lehet: a nevelve-oktatás a legnehezebb, a legistenibb művészet.

A képzőművészetet vizsgálva, azt tapasztaljuk, hogy az anyag megválasztása a cél szempontjából nem közömbös dolog, de a művész eszméje még sem függ az anyagtól. Eszméjét többféle anyagban testesítheti meg. Ugyanazon anyagból a legkülönbözőbb alakokat, ugyanazon alakot a legkülönbözőbb anyagból alkothatja meg.

Mósként van a gyermeki lélek ki-formálásával. A tanítónak a meglévőhöz kell alkalmazkodnia. Ő sem az anyaghoz eszmét, sem az eszméhez anyagot szabadon nem választhat. Neki minden gyermekből az Isten képmását kell kialakítania. És ez a munka aggodó lelkiismeretet követel. A szobrász, ha hibás metszést tesz, új anyagot vesz elő. A festő, ha ecsetvonása rossz, más színt festhet vásznára.

Ha a tanító, nevelő tett hibát, azt kijavítania lehetetlen s az sok ideig, vagy örökké tartó szerencsétlenség forrása lehet a gyermekre nézve.

A művész, ha anyaga és eszméje fölött egyenlő biztossággal rendelkezik, fényes sikerhez jut.

A tanítónak, a nevelőnek ez nem áll módjában. Ha ehhez hozzáveszszük, hogy a tanító előtt egész gyermekereg áll, melyen művészetét gyakorolnia kell: nyilvánvalóvá lesz, hogy a tanító művészetete a világ minden művészeténél nehezebb.

#### 4. A tanító szeresse pályáját.

Nincs egyetlen élethivatás, melyen a köztisztviselő annyi éretlen, hamis megítélésnek, rosszindulatnak volna kitéve, mint a tanítóé. Senki sem jutott osztályrészül oly nehéz testi és lelki munka, mint a tanítónak. A tanító olyan, mint a gyertya, míg másnak világít, önmagát emészti. Olyan, mint a harmat, gázolja ember és marhasereg. Az ő feladata, az emberekért dolgozni és jutalmat csak Istentől várni. A tanító pályán sem vagyon, sem hírnév, sem dicsőség nem szereshető. Mennyi önmegtágadás, a hivatásnak mily Krisztusi felfogása és szeretete kell ahhoz, hogy a tanító ily súlyos viszonyok között megőrizze lelkének érintetlenségét. Hogy mosolyogni tudjon akkor, midőn otthon gyermeke koplal, vagy rongyokban jár. Igaza van Braubachnak, midőn azt mondja: „Tanítónak lenni minden áldozatra kész önmegtágadás nélkül, a legnagyobb kézimesterség: Jól vigyázzanak tehát a tanítóképzők, nehogy aranyhegyeket igérjenek ott, hol csak homok bucka terem.

(Folyt. köv.)

## Gazdaköri állatkiállítások és gépbemutatók.

A mult évben tartott állatkiállítások jó eredménye után a folyó évben is rendez a miniszteri kirendeltség állatdíjazással egybekötött gazdaköri állatkiállításokat olyan községekben, hol állattenyésztő szövetkezetek működnek.

A kiállításokon a fejős tehennel fejeverseny is tartatik. Az állatokból díjaztatni fognak fehér és tarka fejős tehennel, üszők és tenyészokcák, esetleg bikák.

A bíráló bizottság áll:

A gazdasági felügyelőből, a vármegyei főállatorvosból, a keresztúri tanítóképző gazdasági szaktanárából és a helyi állattenyésztő szövetkezet 2 tagjából.

A kirendeltség 1500 koronát utalt ki díjazásokra.

Egyelőre a következő kiállítások lesznek megtartva:

Szept. 27-én Siménfalván

„ 28-an Ujszékelyen

„ 30-an Homoródszentpálon.

Amennyiben a díjak pénzüsszegéből marad, a kiállítások még más községekben is fognak folytatni.

A siménfalvi és szentpáli állatkiállításokon a székely gazdák szövetkezte nagyobb szerű gépbemutatót fog rendezni olyan gépekből, melyek kiscgazdát és szövetkezetet érdeklé-

és melyek az itteni viszonyok között beszerzésre ajánlhatók, miután nemcsak az állatkiállítások, de a díjazást követő szakszerű magyarázatok (a bírálat megokolása, előadás az állat gondozása, táplálása, takarmányozásáról stb.), továbbá a működésben levő gépek bemutatása, a gépek használatának stb. elmagyarázása rendkívül sok tanulságot fog nyújtani, a szomszéd gazdakörök elnök urait fölkérem, hogy ezen alkalmakkor minél számosabb taggal ott megjelenjen szíveskedjenek.

Dorner Béla.

## HIREK.

### FÁKLYAFÉNY.

Halvány, derengő fáklyafény  
Sötét, borongó éjjelen...  
Letűnt, ábrándos mult idő,  
Terőlad szól most énekiem.  
Te vissza, vissza hívsz a multba  
S bezársz hű, reszkető karodba...  
Szememből könnyre könny pereg  
Zokogva kérdezem:  
„Mi léssz, te mult, ha elmegyek?”

Óh, nem lesz semmi sem veled,  
Csak fáklyám lángja nem lobog.  
Egy csöppke, kis sugár sem ég.  
Lehullnak mind\* a csillagok.  
A hosszú, néma éjen által  
Egy röpke éjmadár se szárnyal...  
Ha, mult, terád is kőd lebeg,  
Zokogva kérdezem:  
„Mi lesz velem, ha elmegyek?”

Bencze Domokos.

— **E lap m. t. Olvasóihoz** azt a hazafias kérést intézzük a folyó év utolsó negyede alkalmából, hogy lejárt előfizetésüket minél előbb megújítani szíveskedjenek. Az előfizetési pénzek postadíjmentes beküldésére, postatakarékpénztári befizetési lapot mellékelünk a hátralékosok számára. A „Székely-Udvarhely“ másfél évtized óta becsületes úgyszeretettel, lelkiismeretes buzgalommal szolgálja Udvarhelyvármegye közérdekét, sőt ezen kívül a Székelyföld többi vármegyében élő székely testvéreink dolgaival is jóakarattal foglalkozott. A függetlenségi és 48-as elveket törhetetlen hűséggel hirdette — különösen a nemzeti ellenállás idején, mikor — szerénytelenség nélkül mondhatjuk — e székely anyavármegyében a legnagyobb áldozatot tette le a hazaszeretet oltárára. Pirulás nélkül, önérettel tekinthetünk ez időre vissza. Mig mások erős küzdelmeink, áldozathozatalunk gyümölcseit élvezik, mi szerényen csak a hazafias közönség tovább támogatásába ajánljuk lapunkat. E támogatásra most azért is nagy szükség van mert a magyar haza ügye ismét válságos idők előtt áll. Ismételten fokozott szerepe lesz a kipróbált, megalkuvást nem tűrő sajtó szókimondó munkálkodásának. Ószinte, bátor és ott, a hol kell kitarotán helyt álló újságra van szükség. A „Székely-Udvarhely“ becsületes multjához hiven, jövőre is ilyen kíván lenni. Hogy pedig e nemese feladatait betölthesse, ahhoz a közönség minél fokozottabb mérvű pártolását kérjük, várjuk és reméljük. A „Székely-Udvarhely“ előfizetési ára negyedévre (három hónapra) csak 2 K 50 f. Kedvezményei pedig a lap homlokzatán olvashatók. Minden héten kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenik. Teljes tisztelettel: a kiadóhivatal.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága ez évi őszi rendes közgyűlését folyó évi október 5-én d. e. 9

órától kezdődőleg fogja megtartani a vármegyeház dísztermében. A fő-tárgysorozat 272 pontból áll és leg-érdekesebb része a tiszti főügyész választása lesz. Ezután a közigazgatási bizottságba választanak egy tagot. A vármegyei alapok jövő évi költségvetésén kívül kormányrendelet, hivatalos előterjesztések, községi ügyek, átiratok, kérvények és indítványok kerülnek tárgyalásra. Az átiratok között van Hajdúvármegyének a szekulárizációra vonatkozó átirata, valamint Szepesvármegyének a gyámpénztári készletek községi kölcsönkép való gyümölcsösztetése és Árvármegyének a készfűzetések felvétele tárgyában küldött megkeresése. A kérvények között első helyen áll Kreith Béla grófnak a 48-as szabadságharcú ereklye muzeum támogatása érdekében beadott kérése, melyet a magunk részéről is a bizottság hazafias figyelmébe ajánlunk.

**Az oláhfalvi kerületből.** Mint hiteles forrásból értesítenek, Simkó József kinevezett tanár e hó 23-án (csütörtökön) adta be lemondását mandátumáról, s így a Házelnök azonnal intézkedett a központi választmányról a választás kiírása iránt, melynek terminusa törvényeink értelmében 14 napnál rövidebb és 24 napnál hosszabb nem lehet, úgy, hogy a választás minden valószínűség szerint október hó közepére tüzetik ki. A választók többségének népszerű jelöltje Nagy Andor bankigazgató a közeli napokban ismét meglátogatja a kerületet, hogy állandó érintkezésben lehessen párthíveivel és semmi kétségünk aziránt, hogy népszerűségében még növekedve, a választók azon csekély töredéke, mely eddig más pártján állott, — belátva, hogy a kerület érdekei Nagy Andor személyét követelik — szintén zászlója alá szegődik s egyhangu lelkesedéssel viszik diadalra az igazi 48-as eszmét, melynek régi kipróbált harcosa Nagy Andor. A kerületből értesítenek, hogy a népszerű jelöltet hívei ismét nagy óvációkkal készülnek fogadni, hogy törhetetlen ragaszkodásuknak ezzel is jelét adják.

**„Nem fajult el...”** Petőfi Sándornak a székely vitézséget dicsőítő örök becsü verse jut eszünkbe, mikor tarcsafalvi Pálffy Aladár barátunk, a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség számtisztjének tanulmányi sikeréről megemlékezünk. Ez a 34 éves, nős székely — hivatali kötelességének pontos, szorgalmas teljesítése mellett — 11 hónap alatt elvégezte a középiskola VII-VIII. osztályát, érettségizett, letette a két egyetemi alapvizsgát és mult hét csütörtök napján az államtudományi államvizsgát is sikeresen kiállotta a nagyváradi jogakadémián. Olyan siker ez, amely páratlan Magyarországon. Erre pedig egy kemény fejű, erős elhatározású székely volt képes. Jeleül annak, hogy hajdan fegyverrel, most a mai kornak megfelelően: tudománnyal is dicsőséget tud kivívni az igazi székely. Testvéri szeretettel üdvözljük Pálffy Aladár barátunkat és elismerésünk lobogóját meghajtva előtte, őszintén kívánjuk, hogy a székely névnek további munkálkodásában is büszkeségére lehessen...  
— **A péceli Kossuth-szobrot,** mely immár az ötvenkilencedik, ma fog-

ják ünnepiesen leleplezni. Az ünnep jelen lesz és beszédet mond Kossuth Ferenc is, akit a független ségi pár több tagja elkísér útjában. Az ünnepi beszédet Hédervári Lehel képviselő mondja.

— **Bucszó.** Mindazon barátainktól és ismerőseinktől, kiktől az idő rövidsége miatt személyesen bucsut nem vehettünk, ezúton hálás szívvel bucsuzunk. Vári Albert unitárius választánár és neje.

— **Darabontok pusztulása.** Minap Hegedüs Ferenc darabont-miniszter, a héten pedig Fabricius Győző vezérőrnagy, a képviselőházat szétosztató királyi parancs kihiretője halt el Budapesten.

— **A korcsmában,** minden bűnök tanyáján, ismét baj történt. Farkas-lakáról írja tudósítónk, hogy ott e hó 22-én d. u. 5 óra tájban Isztujka János legény Márton Sándor család dos embert a korcsmában súlyosan megsebesítette. Két helyen hátha szurta oly erővel, hogy tüdejét is sértette. Isztujka katonának készül bevonulni s ilyenkor a legények hencsérből is szoktak verekedni. Ama téves hitben élén, hogy ha bevonulnak, a büntetést elkerülhetik. Márton a vármegyei kórházban ápolják.

— **Az özvegy asszony mosódaja.** Jankovits Géza szabómester minap elhalt városunkban. Özveggyet és három kiskorú gyermeket hagyott hátra minden vagyon, megélhetési forrás nélkül. A gyermekek közül a legnagyobb is csak 9 éves. Kenyér kell a gyermeknek akár van, akár nincs. Ezt így tudja minden családfőntartó. Más keresetforrás hiányában özv. Jankovicsné Székelyudvarhelyt a ref. kollegium konviktusa és az óvoda közt levő utcában mosó-intézetet nyitott. Felhívjuk e körülményre a jólkü közönség figyelmét. Adjon munkát a szegény, de szorgalmas özvegynek, hogy kiskorú gyermekeivel megélhessen a mai drága viszonyok között.

### Dijzással összekötött lókiállítás.

Udvarhelyvármegye lótenyésztő-bizottsága Daniel Lajos elnökle alatt folyó évi szeptember 19-én Oklándon tartotta meg a lókiállítást.

E kiállításon a földmívelésügyi miniszter adományozásából kiadott 600 korona jutalomdíj.

A kiállításra felhajtott, illetve előállítva lett 33 csikós kanca, 19 drb 3 éves kanca csikó, 8 drb 2 éves kanca csikó és 1 drb 1 éves kanca csikó.

A bíráló-bizottság a díjakat a következő lótulajdonos gazdák lóvainak javalta kiadni:

A csikós kancák közül az első díjat 80 koronát Prajt Mihály homoróddaróczi lakos 4 éves pejkancajának. A második díjat 60 koronát Gálffy István fenyédi lakos 10 éves fekete kancajának. A harmadik díjat 50 koronát Petri János székelyzsombori lakos 9 éves sötétpej kancajának. A negyedik díjat 40 koronát Márkus András homoróddaróczi lakos 6 éves pejkancajának. Az ötödik díjat 30 koronát Ferencz Elek vargyasi lakos 7 éves barna kancajának. A hatodik és hetedik díjat 20—20 koronát Schuller János homoródbenei és Benedek Mózes homoróddaróczi lakos 5 és 7 éves kancajának.

A három éves kanca-csikók közül díjazva lettek: 1. Mártini János homoróddaróczi lakos barna csikója 60 koronával. 2. Zólya András székelyzsombori lakos fekete csikója 40 koronával. 3. Lien János homoróddaróczi lakos sötétpej csikója 30 koronával. 4. László Domokos városfalvi lakos szürke csikója 25 koronával. 5. Mátyás János székelyzsombori lakos fekete csikója 20 koronával. 6. Benedekffy Sándor rugonfalvi lakos pej csikója 10 koronával.

A két éves csikók közül díjazva lettek: 1. Benedekffy Sándor ru-

gonfalvi lakos sárga csikója 40 koronával. 2. Székely Miklós felsőrákosi lakos sötétpej csikója 25 koronával. 3. Kandó Ferenc székelydelyi lakos barna csikója 20 koronával. 4. Szabó József városfalvi lakos pejcsikója 10 koronával.

A kiállításra felhajtott állatok jelen alkalommal kielégően tisztítva és a takarmány szükséghez mérten kellő kondícióban lettek bemutatva.

Az állam által felállított fedezett állomásokon elhelyezve lenni szokott nemesebb vérű apaállatok (ménék) alakja, nagysága, véralakító, hibálan szülleme és az átöröklő hibáktól mentesség, úgy az anyaállatoknál, de főleg a három és két éves csikóknál észlelhető.

E kiállításnál a haladás az 1907. évben ugyanezen járás területén megtartott lókiállításnál feltűnőbb s minőségre nézve jobb volt. Kiállítás után társas ebéd volt, melyen mintegy 50-en vettek részt.

Ezen 50 személy legnagyobb része falusi kis gazdákból állott, kik mint az állatok elmondott felkötéséből kivehető volt, örömmel jöttek oly társaságba, hol a járásban lévő és vezérszerepként munkálkodó gazdát s állattenyésztést üző gazdákkal s őket irányító, vezető, hatósági személyekkel együtt lehetnek és tőlük még asztal mellett is tanulni, okulni lehet.

Ezen társas összejövetelnél is számos felkötés hangzott el. A társaság jó kedélyhangulatban késő délutánig együtt maradt, mely együttmaradást a gazdasági viszonyok megbeszélése és nem a politika fejtegetése képezte.

### Tájékoztató.

Több oldalról jött szóbeli és leírt megkeresésre közlöm, hogy azon mozgalom, melyet folyó hó elején, barátaim és gazdátársaim, a saját elhatározásukból és minden befolyástól mentesen, azért indítottak, hogy az üresedésbe kerülő „kirendeltségi megbízott” állásra csekélyes megvezetessék ki, szeptember 15-én, kérésemre és egyenes kivánságomra, leszerelést és befejezést nyert.

Ezen elhatározásra okot szolgáltatott azon körülmény, hogy a Főispán ur, e hó 15-én, a megbízatásom érdekében nála tisztelt küldöttségnek azt a kijelentést tette, hogy a mozgalom későn indult meg, mert a miniszteriumnál, Székelyhídi Viktor kinevezése már befejezett dolog.

A történetek után halás köszönetet mondok vármegyénk azon 31 gazdákörének és egyeztet megvalósító tagjának, akik a mozgalom kezdeményezőinek és vezetőinek — egyszerű megkeresésére, minden íjesztgetés ellenére, készséggel és szívesen írták alá azon íveket, melyeket kinevezetésem érdekében bocsátottak ki.

Az a tisztelet, ragaszkodás és bizalom, melyet vármegyénk gazdaközönségének ilyen tekintélyes támogatásának megnyilvánulni látok, kedvet és erőt nyújt arra, hogy a jövőben, fokozottabb mértékben kivegyem részemem azon munkából, amelyre a földmívelési kormány bizalma, annak idején kijelölt.

En, a kirendeltségi állás üresedésbe jöveteléről, már június hó elején tudomással bírtam, de eszem ágában sem volt arra aspirálni. Szeptember elején az én tudtom és megkeresésem nélkül egy tekintélyes gazdacsoport eszelte ki az ideát. Nem tagadom, jól esett volna, ha illetékes helyen, gazdaközönségünk közöhangjának eleget téve, csekélyesemre gondolnak, mert azon esetben, az állással kapcsolatos bőséges anyagi eszközök egyszerű felhasználásával, székely testvéreim gazdasági jólétét és anyagi boldogulását nemcsak elhangzó szavakkal és jóakaratu tanácsolással, hanem maradandó és közhasznú közgazdasági

intézmények alkotásával is szolgálhatam volna.

A történetek után, nekem nagy elégtételül szolgál az a körülmény, hogy eddigi közgazdasági tevékenységemet vármegyénk gazdaközönsége elismeréssel és bizalommal honorálja.

Ismétlem ez alkalommal is, a mivel annak idején a mozgalom vezetőit megnyugtattam, hogy Székelyhídi Viktor kollegám és régi barátom személyében, a kirendeltségi ügyek élére olyan szakember kerül, aki a körünkből önként távozó Dornner Béla kir. intéző tevékenységének, ügybuzgalmának és intencióinak méltó követője és fáradhatatlan munkása fog lenni.

Czirmes Bálint,  
m. kir. gazdasági szaktanár.

## A kis gyermek elpusztul?

Adjon neki **Scott-féle csukamájolaj Emulsiót** és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapotja azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

## A Scott-féle Emulsió

már gyakran visszaszólította szülőiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle Emulsió a legkiválóbb, úgy tisztaság, valamint az emészthetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.  
Kapható minden gyógytárban.

## Árlejtési hirdetmény.

A magyarhídegkúti református templom építése f. évi október hó 24-én d. e. 10 órakor nyilvános árlejtésen kiadatik.

Kikiáltási ár: 6427 K 60 fillér (Hatezernégyszázhuszonhét korona 60 fillér.) Bánaipénz: 5 százalék.

Árverési feltételek, költségvetés és tervrajz Sándor Lajos egyh. közs. jegyzőnél bármikor megtekinthetők. Magyarhídegkúton, 1909. szeptember 22.

Jakab Dénes  
ref. lelkész.

## Faeladási hirdetmény.

Bogárfalva közbirtokossága a III-ik határrész „Tartod” nevű erdőben 2000 öl bükk tűzfát f. év okt. 6-án d. e. 10 órakor a község házában nyilvános árverésen a többet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 500 K, bánaipénz 10 százaléka.

Bogárfalván, 1909. szeptember 22-én.

Nyisztor János  
közbirt. elnök.

8321—1909. tkvi szám.

## HIRDETMEY.

Az oklándi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Udvarhelymegye **Bágy** községnek a karácsonfalvi határon fekvő közös erdő és legelőjének telekkönyvi átalakítás és arányosítás ügyében a telekkönyvi tervezetek hi tesítésére határnapul 1909. év október hó 28. és következő napjai **Bágy** község házához tüzetik ki.

Ennél fogva felhivatnak: 1. mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel. 2. mindazok, a kik valamely arányrészhez tulajdonjogot

Ne tétovázzék, ha faj a feje,  
hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát,**

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. — Készíti: **Beretvás Tamás** gyógyszerész 3 dobozzal ingyen postai szállítás. — Ár: 1.20. Kapható minden gyógyszerészetben.

**Őszi borsót** 100 kg. 32 K. **Szöszös bükköny** legkorábban használható takarmány 100 kg. 48 K. **Szöszös bükköny Szentjános** rozsszal 50—50 százalékos arányban keverve 100 kg. 34 K. A marosvásárhelyi raktárunk, utánvét ellenében, zsákot beszerzési értékben számítjuk. o o o o o o o o o o

**SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE.**

**Központ: Marosvásárhely. — Fiókok: Székelyudvarhely-Sepsiszentgyörgy.**

artanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886 XXIX. t. c. 15—18 és az 1889. XXXVIII t. c. 5, 6, 7. és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hasznanak, hogy az átruházó ilkvi tulajdonos az átruházás létre jöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek, és 3, azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy színtén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Az oklándi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságtól

Okládon, 1909. évi szept. hó 20.

Kelemen,  
kir. aljársbíró.

**Grammofon és kintűnő lemezek** gyári árban kaphatók Betegh Pál könyv- és papírkereskedésében.

**Élelmi-cikk üzletet** azonnal átadok, vagy életre való leányt, asszonyt kezelésére felveszek. Gáspár Ferenc bórkereskedő Székelyudvarhelyt. Ugyanott emeleti lakás butorozva, vagy a nélkül kiadó.

**Kelemen-féle szatócs-üzlet** — Almásival szemben — haszonbérbe kiadó, esetleg örök áron eladó. Értekezni lehet: *Kelemen Mihály* a vasúti állomással szemben Székelyudvarhelyt.

**Babot, diót, kölest** és egyéb magvakat vesz Zipser Samu. Temesvár.

**Kiadó lakások.** Szombattalván a Báthori-utca 4. szám alatt most ujonnan épült házban f. évi október 1-étől hét lakás kiadó. Értekezhetni Zárug Antal urral az Orbán Balázs utcában.

## Villamos iroda áthelyezése.

Értesítjük a n. é. irodánkat, közönséget, hogy **irodánkat, raktár- és üzlethelyiségünket folyó hó 26-tól kezdődőleg Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 12. sz. (Schnapek-né-féle ház) helyeztük át**

s így mindenféle reklamálas és felvilágosításokért kérjük ide fordulni. A világitástól kezdődőleg esti fél kilenc óráig inspekiót tartunk és így ezideig bármely ügyben :: :: :: rendelkezésre állunk :: :: :: Székelyudvarhelyt, 1909. szeptember hó.

==== Tisztelettel: ====

**Ganz-féle villamossági r.-társ. üzemvezetősége. Sághy.**

## \* Nagy a drágaság! \*

Aggódva nézi mindenki épülete avulását, romlását. A néhány év alatt elpusztuló fenyő zsindeley ezere 5—7 forint. Az ács munkadíja kétszerese az eddiginek.

**Egy négyzetméter zsindeley fedés 1 forintnál többbe kerül.**

Ezen körülmények indítottak arra, hogy a legjobb hírű

**Dr Nelvey-féle budapesti egyszegészből Waggon rakományokban**

tűzbiztos és kellő kezelés mellett **évtizedekig** o o az idő viszontagságait kiálló o o

**tiszta bitumen aszfaltból** (össze nem tévesztendő a hason kinézésű, de alig pár évig tartó köfedél, stb. nevek alatt árusított kátrány tetőlemezekkel) készített

**„Federit“ és tetőaszfalt lemezeket**

(utóbbiakat 3 féle vastagságban) hozassunk és tartunk raktáron. Ezen lemezek a régi, de még egészen el nem korhadt fenyő vagy bükkfa zsindeley vagy deszka fedélre egyszerűen rászegezhetnek és kerül négyzetmétere

**25—40 krba.** A fődési munkálat egyszerű. Utasítást adunk. Mindenik

gazda felfödheti. Ajánljuk dusan ellátott raktárunkat valódi vajdahunyadi vasakban; fűtő és főző kályhákban; vas- és horgonyozott-lemezekben, láncokban, öntöttvas és sajtolt-lemez zománcolt edényekben; épület és butorvasalásokban; ekék, varrógépek és mindennemű vaskereskedési cikkekben. **A lábatlani gróf Roon-féle Portland és Romancemet-gyár** nagy raktára. Szolidaságunk biztosítéka cégünk 63 éves fennállása.

**Gyertyánffy J. fiai Székelyudvarhely.**

## Értesítés.

A mélyen tisztelt gazdaközönség szives tudomására hozni van szerencsénk, hogy **Siménfalván f. hó 27., Homoródszentpálon 30., Székelyudvarhelyen október 3-án gépbemutatót rendezünk, mely alkalommal a következő gépek fognak bemutatásra kerülni: Különböző rendszerű váltó-ekék, Ohio tengeri szártépő gép, szecskevágók, tárcsás boronák, vetőgépek, továbbá mint újdonság: amerikai cséplőgép és gazdasági acélszekér stb.**

Ezen bemutatón főleg Erdély különleges talajviszonyaira megfelelő gazdasági gépeket kívánunk a gazdaközönséggel megismertetni s ezért arra birtokosok, főleg a kisgazdák figyelmét hívjuk fel, kérve, miszerint a bemutatót minél nagyobb számban megjeleneni sziveskedjenek.

Hazafias tisztelettel

**Székely gazdák szövetkezete.**